



Randers fjord

Er Gudenåens udløb i Kattegat. Nogle regner den for at starte ved Randersbro i Randers, men den stærke strøm og det smalle løb gør, at det først er efter Uggehuse, hvor løbet bredder sig ud og møder Grund Fjord, at man kan regne udløbet for en fjord. Den inderste del blev tidligere kaldt for Gudenfjord. Der er ca. 30 km fra Randers til udløbet i Kattegat ved Udbyhøj, og ca. 20 km fra Uggehuse midt i fjorden, hvor løbet bredder sig ud, og skifter karakter fra flodlignende å til fjord.



"Krigshavnen" i Romalt

I Bredningens sydøstligste del ligger der en indsejling til en lille lo - dagligt i folkemunde kaldet "Romalt Krigshavn". Stedet er en gammel ladeplads, hvor man kunne omlade gods til og fra landsbyerne Kristrup og Romalt. Frem til 2. verdenskrig blev store mængder af specielt landbrugsprodukter som korn og hø sejlet til og fra Randers. Men også tegl fra teglværkerne langs fjorden og tørv og brænde til Randers by blevet fragtet ad vandvejen. Godset blev omladet fra hestevogne og kærer til de fladbundede træpramme, kaldet kåge.



Det Grønne Flag

Grønt Flag Grøn Skole er Friluftsrådets miljøundervisningsprogram, for skoler og ungdomsuddannelser. Skolerne skal opfylde både internationale og nationale kriterier for at opnå Det Grønne Flag. Skolerne skal bl.a. oprette et miljøråd og udarbejde en miljøhandlingsplan, men først og fremmest skal de lave miljøundervisning på et højt fagligt niveau.

Grønt Flag Grøn Skole er den danske del af det internationale miljøundervisningsprogram Eco-Schools, hvor mere end 48.000 skoler i 58 lande deltager.

Facts om Unge Naturparkguider Randersfjord

* Projektet er finansieret af Nordea fonden og styret af Friluftsrådet

* Formålet med projektet er at bringe naturparker og skoler tættere sammen. Naturparken bruges som eksempel på, hvordan eleverne kan gøre en indsats for at styrke naturen og lokalbefolkningens tilknytning til naturparken.

* Unge Naturparkguider i Randers Fjord og Åmosen er anden gang at konceptet gennemføres, hvilket betyder at omkring 500 elever og 11 forskellige skoler har deltaget.

* Skolerne får blandt andet 20.000 kr. hver til at udvikle undervisning ved naturparkerne, transport fra skolen til naturparken og workshop for lærere



Romalt Krigshavn/ Bredningen

Randers fjord



Denne brochure er lavet i forbindelse med Bjerregrav Skoles deltagelse i projektet "Grønt flag — grøn skole" i efteråret 2016. Projektet var sat i stand af Friluftsrådet og med samarbejde fra Pilotprojektet Randers Fjord

Vi arbejdede med naturguideprojektet i området omkring Romalt Krigshavn også kaldet Bredningen

Vi udforskede området ud fra emnerne:

- Historien bag Randers by og navnet "Romalt Krigshavn"
- Brug af spiselige planter og bær i naturen
- Brug naturen til at skabe kunst
- Smådyr i naturen

På de næste sider kan man læse nærmere om de fire emner.

Romalt Krigshavn - rig små dyr

Den blodrøde hedelibel er blodrød, og er en af de mindste guldsmede vi har i Danmark. Den har en kropslængde på 33-36 mm og et vingefang på 50-59 mm. Hunnen er gulbrun, men hunnen bliver gammel, skifter hun sommetider farve til rødorange eller rødgul. Hannen starter også som gulbrun, men skifter til en blodrød farve.

Benene er ensfarvede og er sorte.

Den blodrøde hedelibel har udbredt sig meget over de sidste 100 år og findes nu over hele Danmark. Den foretrækker steder med masser af vandplanter. Den kan findes i de allersydligste dele af Norge og Sverige. Den findes også i de store dele af Asien og i det meste af det øvrige Europa.



Den blodrøde hedelibel har sin faste "base" på en gren, hvor den venter på sit bytte. Den er et rovdyr og lever af små insekter og andre smådyr.

Larven er også et

rovdyr, den spiser små slags krebsdyr, som dafnier og vandbænkebidere.

Den blodrøde hedelibel har sit territorium, som den vogter fra en bestemt gren. Herfra jager og angriber andre guldsmede men kun hvis de kommer for tæt på.

Når en hun kommer forbi en han, der vogter sit territorium, "fanger" han hunnen og flyver i "tandem" i et stykke tid, inden de parrer sig. Parringen varer kun få minutter. Bagefter flyver dyrene i "tandem" og imens det foregår, kaster hunnen sine æg.

Korsedderkoppen

Korsedderkoppen er en stor edderkop. Hannen er ca. 8 mm, mens hunnen har en kropslængde på ca. 12 mm. På hovedet findes to giftkroge, som edderkoppen lammer sit bytte med. Ligesom alle andre edderkopper har



korsedderkoppen 8 ben. Mister den sine ben og vokser de ud igen

Korsedderkoppen lever især i skove, krat, parker og haver. Den bygger oftest sit spind i buske og lave træer, men spindet kan stort set findes overalt hvor edderkoppen kan spinde det op.

Den spiser andre edderkopper, sommerfugle og andre insekter som flyver/eller går ind i dens spind.

Den opholder sig skjult i et par sammenbundne blade et lille stykke fra spindet.



Brug naturen til kunst

Tegninger



Man kan få en masse flotte tegninger af at se ud over fjorden, man kan se ind til byen og udover fjorden, man kan få farve på tegningen ved at gnide blomster, græs, blade, sten osv. Man skal kun bruge en blyant, papir og et underlag for at lave tegningerne.

Stempler

Man kan fx lave stempler af blade ved at tage noget maling og en svamp, duppe malingen på et blad eller noget andet fra naturen og mase det mod et papir, du kan også bare tage en blyant, lægge bladet på papiret og gnide blyanten på kanten af bladet, så man får et aftryk.



Uroer

Man kan også lave en uro ud af pinde, grankogler, sten, siv og snor (medbring selv snor og evt. kniv).



Mad fra naturen

I Romalt Krigshavn kan du finde en masse ting du kan spise fx. hindbær, hyldeblomst/hyldebær, brændenælder- der er mulighed for at fiske i havnen.



Bliv klog på brændenælder

Store brændenælder er en 30 -200 cm. høje, det er en meget almindelig urt, der vokser på nærig jord især omkring bebyggelse. Den store brændenælder hedder store nælde, den kan blive op til 1 meter høj, men den brænder som bare pokker. Hvis du kigger nærmere på bladene, er de formede som aflange hjerter, de er savtakkede og de har små hår over alt på bladene

Den er rig på næringsmiddel og plantemedicin, er rig på A og C vitaminer samt kalium, calcium, jern, fosfor og kiselure.

Alle ting fra Romalt Krigshavn er usprøjtet, det meste må du spise rå, men du skal passe på, hyldebær må du IKKE spise rå.

Bliv klog på hyldebær

Hyldebær havde dens storhedstid i vikingetiden. Dengang troede man at hyldebær var hellig. Man troede at kærlighedsguden Freja boede i hylden. De skulle efter sigende også skærme mod ulykker.

Hyldebær er rig på c vitamin, b6 vitamin, b3 vitamin, E-vitamin, magnesium, jern, fosfor, b1, vitamin, calcium, b2 vitamin, forlat, a vitamin, pantothensyre og zink.



HUSK at du ikke må spise hyldebær rå. Du kan blive rigtig syg af rå hyldebær. Du kan f.eks. få ondt i maven og kaste op, da de rå bær kan indeholde giftstoffer. Men hvis du koger dem 15 min, så er de helt ufarlige og smager skønt.

Man kan bruge hyldebær til at lave: suppe, marmelade, saft mm. Derudover kan man bruge brændenælder til at lave pesto, suppe, brød mm.